

Unitate în diversitate. UE încotro?

Conferința Anuală IER

(Hotel Ramada Majestic, Sala I.L.Caragiale, București)

Institutul European din România, instituție publică aflată în coordonarea **Ministerului Afacerilor Externe**, a organizat la data de 14 decembrie a.c. Conferința Anuală, cu tema „*Unitate în diversitate. UE încotro?*”. Evenimentul a avut ca scop discutarea unor perspective complementare cu privire la diversitatea din Uniunea Europeană (din punct de vedere economic, politic, social, cultural etc.), dezbateră pe marginea unor teme de actualitate ale UE, respectiv cu privire la analizele care au fost realizate în cadrul Proiectului IER de Studii de Strategie și Politici și acordarea a 12 premii de excelență pentru promovarea valorilor europene în rândul tinerilor români.

Mesajul introductiv al evenimentului a fost prezentat de către dna **Gabriela Drăgan** în cadrul sesiunii intitulate „*Unitate în diversitate*”. Alocuțiunile rostite ulterior au aparținut dlui **Andi Cristea** (Membru al Parlamentului European), dnei **Gabriela Crețu** (Senator, Președintele Comisiei pentru Afaceri Europene, Senatul României), dnei **Aniela Crețu** (Director, Direcția Afaceri Generale, Financiare, Interne și Justiție, Ministerul Afacerilor Externe), dlui **Daniel Dăianu** (Academician, Prof. univ. Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Membru în Consiliul de Administrație al Băncii Naționale a României), dlui **Bogdan Murgescu** (Prof.univ.dr., Facultatea de Istorie, Universitatea din București) și dlui **Mircea Vasilescu** (Conf. dr., Facultatea de Litere/Departamentul de Studii Literare, Universitatea București).

Principalele concluzii care se desprind în urma primei sesiuni pot fi grupate în mai multe categorii, după cum urmează: diversitatea europeană și valorile culturale comune; integrarea României în UE și deținerea Președinției Consiliului UE; provocări cu care se confruntă UE; Brexit - procesul de ieșire a Regatului Unit din UE; extinderea UE în Balcanii de Vest.

În ceea ce privește **diversitatea europeană și valorile culturale comune**, s-a făcut trimitere la începutul sesiunii la una dintre afirmațiile exprimate de premierul canadian cu privire la UE: „*Nu mai spuneți că sunteți uniți, dar sunteți diverși. Sunteți uniți pentru că sunteți și diverși.*”. De asemenea, diversitatea a fost văzută și ca mod de caracterizare a dezbinării în inegalitate ce persistă în UE, dar și ca un concept cu multiple valențe culturale, sociale și politice și aici putem să ne referim inclusiv la pluralismul politic. În plus, conceptul diversității în Uniunea Europeană poate fi considerat o forță a democrației europene, iar unitatea și diversitatea sunt două fațete ale aceleiași monede europene. La capitolul recomandări, s-a menționat faptul că diversitatea poate să fie cultivată în domenii ce aduc rezultate concrete și nu efecte negative, drept pentru care Uniunea Europeană ar trebui să aibă un cuvânt mai important de spus în privința politicilor economice și educaționale.

„Să evităm capcana de a face jocurile propagandei antieuropene.”

În strânsă legătură cu ideile exprimate anterior, s-a aflat și **modul în care românii și-au manifestat atitudinile eurosceptice la momentul aderării** și ulterior acestui proces. Astfel că, în rândul populației din zona rurală, idei precum „*Dacă intrăm în UE, n-o să mai avem voie să facem țuică, să producem telemea sau să tăiem porcul*” au fost reale exemple de percepție negativă a modului în care aderarea va influența viața de zi cu zi a oamenilor. Pe de altă parte, tema identității naționale este în continuă schimbare, ea se îmbogățește prin schimbările la care este supusă, astfel că și oamenii, dacă sunt aduși în contexte de colaborare bazate pe valori comune, vor ajunge să-și formeze percepții pozitive asupra cadrului european din care fac parte. Iar în acest caz, exemple concrete de promovare a valorilor culturale europene vin de la instituțiile UE care au creat diverse programe (cum e și Europa Creativă), prin care culturile naționale au fost puse în rețea și astfel au ajuns să colaboreze. De aceea, succesul Uniunii Europene poate fi văzut și prin prisma atitudinii inovatoare pe care a avut-o de-a lungul timpului în a aduce cetățenii împreună.

„Democrația are loc nu numai prin votul cetățenilor, ci și prin ceea ce fac ei și cei aleși în fiecare zi.”

Referitor la **integrarea României în UE și deținerea Președinției Consiliului**, s-a afirmat faptul că România nu are niciun alt proiect de dezvoltare în afara Uniunii Europene, iar ideile vehiculate în spațiul public de tipul RoExit nu au un fundament real. De altfel, tema centrală a Președinției României la Consiliul UE va fi coeziunea, ca valoare comună, și cu aplicare în domeniul politic, social și economic. În acest sens, prioritățile Președinției sunt structurate pe patru piloni: **Europa convergenței** (dezvoltare durabilă, reducerea decalajelor de dezvoltare, convergență, ocupare și drepturi sociale, inovare și digitalizare, conectivitate, competitivitate și piețe), **Europa siguranței** (securitatea internă a UE, gestionarea frontierelor externe, funcționarea spațiului Schengen și provocări curente, securitatea cibernetică, viitorul spațiului de libertate, securitate și justiție), **Europa - actor global** (politica de securitate și apărare comună și eficiența acțiunii externe a UE, consistența politicii UE în vecinătatea sa, onorarea angajamentelor internaționale ale UE) și **Europa valorilor comune** (solidaritate, coeziune, egalitate de șanse și justiție socială, democrație, libertate și respectarea demnității umane, combaterea rasismului, intoleranței, xenofobiei, populismului și antisemitismului).

„Dorim să arătăm că România are capacitate și viziune în ceea ce privește gestionarea Președinției Consiliului Uniunii Europene.”

În continuare, au fost amintite **provocările cu care se confruntă Uniunea Europeană** și care vor necesita atenție sporită inclusiv pe perioada Președinției României la Consiliul UE. Începând de la incertitudinile și multiplele crize, precum cea a migrației, care au dezvăluit o serie de poziții și viziuni diferite în rândul statelor membre și continuând cu modelul social implementat diferit în Uniunea Europeană, aspecte problematice se regăsesc la diferite niveluri. Mai exact, s-a menționat că există loc de îmbunătățire pentru construcția politică a UE și a viziunii *establishment-ului* (mai ales cu privire modul în care s-a votat cu privire pe anume dosare, exemple în acest caz fiind și proiectul Nord Stream 2, respectiv Fondul European de Apărare). În plus, trebuie să avem în vedere faptul că, în momentul de față, măsurăm o societate fără

frontiere cu un indicator specific frontierelor (produsul intern brut), iar fragmentarea economică, socială și politică este omniprezentă. Ca răspuns la tensiunile sociale ce caracterizează multe state membre ar fi măsurile ce permit reducerea marilor inegalități economice și regândirea funcționării pieței unice. De asemenea, zona euro are nevoie de reformă mai ales în direcția reducerii și partajării riscurilor, iar acest obiectiv poate fi realizat prin scheme colective de garantare, fonduri de stabilizare sau politici anticiclice.

„Există o lipsă puternică de încredere în elite și guverne, drept pentru care liderii politici ar trebui să manifeste mai multă empatie față de cetățeni.”

Tot ca o provocare majoră la adresa Uniunii Europene a fost văzută și **tema Brexit, respectiv procesul de ieșire a Regatului Unit din Uniunea Europeană**. Pentru a ilustra impactul adus de această schimbare la nivel decizional înalt a fost dat un exemplu din Consiliul European, unde Regatul Unit reprezenta principala contrapondere față de poziționarea Franței și a Germaniei, care au promovat de-a lungul timpului idei precum: un buget dedicat pentru zona euro, decizii luate în Consiliul European prin majoritate și nu unanimitate, respectiv conturarea unei Europe a cercurilor concentrice. De asemenea, s-a discutat despre faptul că a fost subestimată problema ieșirii Regatului Unit din Uniunea Europeană (este un proces greu de rezolvat pentru UE, dar pentru Regatul Unit este și mai dificil, iar efectele retragerii vor fi mult mai puternice). În plus, gestionarea procesului de către europeni a inclus și câteva erori serioase, precum atitudinea neeficientă de a penaliza Regatul Unit tocmai pentru a demotiva alte state membre să meargă pe același drum.

În discuțiile ce au atins tematica Brexit s-au aflat și completările legate de **procesul de extindere a Uniunii Europene către Balcanii de Vest**. O primă afirmație care a fost făcută în acest sens a privit România și anume că, dacă vrem să vedem cum am fi arătat fără apartenența la Uniunea Europeană, ar trebui să ne uităm la Balcanii de Vest și să înțelegem în acest fel și necesitatea integrării lor europene. De altfel, România este unul dintre beneficiarii politicii de extindere, iar Președinția Consiliului Uniunii Europene reprezintă o oportunitate pentru statul român de a susține importanța continuării acestei politici.

A doua sesiune a evenimentului a inclus intervenții din partea dlui **Iordan-Gheorghe Bărbulescu** (Profesor universitar, Președinte al Senatului, Departamentul Relații Internaționale și Integrare Europeană, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, cercetător în cadrul proiectului IER – Studii de Strategie și Politici 2017), dlui **Lazăr Comănescu** (Ambasador, Consilier pentru relații internaționale al Președintelui Camerei de Comerț și Industrie a României), dlui **Sorin Ioniță** (Președinte al Asociației Expert Forum, cercetător în cadrul proiectului IER – Studii de Strategie și Politici 2018), dnei **Iolanda-Mihaela Stăniloiu** (Expert în educație, cercetător în cadrul proiectului IER – Studii de Strategie și Politici 2018), dnei **Mihaela Ștefănescu** (Cercetător în cadrul proiectului IER – Studii de Strategie și Politici 2018) și dlui **Costel Ciuchi** (Cercetător în cadrul proiectului IER – Studii de Strategie și Politici 2017).

Cu această ocazie, au fost expuse prezentări pe teme de actualitate europeană privind: cetățeanul european și reforma UE, extindere vs Brexit, revitalizarea Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării, pilonul european al drepturilor sociale: reducerea inegalităților și a decalajelor sociale în România, tranziția către o economie circulară și provocări actuale în domeniul securității cibernetice.

„Guvernele n-au forța să meargă înainte, cetățeanul are.”

În ceea ce privește **rolul cetățeanului în Uniunea Europeană**, s-a afirmat că democrația contribuie la o repartizare echitabilă pentru cetățeni. De aceea, dacă ar fi să gândim la un nivel pragmatic, integrarea nu este despre mașini, ci despre oameni, drept pentru care instrumentele democrației participative ar trebui să fie utilizate la o scară mai mare în Uniune. Un exemplu concret în acest sens este cel al inițiativei cetățenești europene, care deși reprezintă un pas concret pentru o implicare mai bună a oamenilor în procesul decizional, guvernelor le-a luat șapte ani să transpună în legislația națională prevederile europene asociate.

Tema Brexit, regăsită în ambele sesiuni ale conferinței anuale, a fost abordată de această dată în directă legătură cu extinderea Uniunii Europene. S-a menționat că toate statele care au intrat în UE au fost beneficiare directe ale aderării, iar cine pune la îndoială acest fapt nu este onest cu sine însuși. De altfel, avem și în România nu doar eurocritici, ci și antieuropeni, iar cetățenii ar trebui să fie atenți la manipulările oamenilor politici mai ales pentru că se fac pași înapoi din partea celor care ar trebui să promoveze agenda europeană în spațiul național.

„Uniunea Europeană a devenit victima propriilor succese.”

În continuare, a fost afirmat faptul că **Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării** este mai puțin cunoscută în România și există suficient de multe probleme în implementarea ei. România este responsabilă pentru asigurarea Președinției SUERD, în perioada 1 noiembrie 2018 – 30 octombrie 2019, iar pentru a sprijini acest proces, Institutul European din România a coordonat realizarea unui studiu de profil. Autorii studiului susțin că este nevoie de implicare în negocierile privind viitorul cadru financiar multianual tocmai în ideea obținerii unui buget dedicat. De asemenea, se recomandă promovarea de teme eurocentrice în rândul statelor asociate Strategiei, astfel încât să existe o colaborare mult mai axată pe provocările comune. Nu în ultimul rând, ar fi de dorit ca Strategia să aibă priorități clare și ușor de urmărit, deoarece există riscul ca încărcând agenda cu noi propuneri pe perioada Președinției să se piardă din vedere esențialul.

Ulterior, în cadrul sesiunii, s-a afirmat că Europa are nevoie de un nou contract social, poate prin reinventarea dimensiunii sociale a tineretului. Iar în acest caz, au fost făcute referiri la **pilonul european al drepturilor sociale** și au fost prezentate concluziile cercetării Institutului European din România cu privire la acest subiect. Mai exact, echipa de autori a menționat o serie de recomandări pentru factorii de decizie: înființarea Agenției Europene a Tineretului, care ar putea să aibă sediul în România și care ar fi o modalitate de manifestare a angajamentului pentru politicile de tineret atât din partea statului român, cât și din partea UE; clivajul dintre oferta legislativă și nevoile reale ale tinerilor trebuie soluționat prin măsuri relevante; problematica

tineretului ar trebui adresată de o manieră mult mai pregnantă pe agenda guvernamentală.

Următorul punct de pe agenda dezbaterii a vizat **tranziția către o economie circulară** și prezentarea studiului conex, realizat la Institutul European din România. Astfel, concluziile autorilor prezentate în cadrul evenimentului s-au referit la următoarele aspecte: oportunitățile economiei circulare sunt direct asociate atât protecției mediului, cât și creșterii competitivității, a inovării și a cercetării tehnologice; realizarea unui optim al utilizării resurselor implică existența unui sistem electronic interoperabil de trasabilitate și raportare a datelor având la bază o infrastructură de colectare eficientă; autoritățile publice locale au un rol important în proiectarea unui sistem de colectare eficient, inclusiv la sursă, pentru toate tipurile de deșeuri.

„Economia circulară poate fi un mijloc de a interpreta diversitatea europeană.”

Nu în ultimul rând, au fost abordate **provocările legate de securitatea cibernetică**, domeniu ce are aplicabilitate asupra tuturor temelor menționate anterior. Și în acest caz, Institutul European din România a coordonat realizarea unui studiu de profil, iar concluziile prezentate de autori au reliefat mai multe aspecte îngrijorătoare, dar și potențiale soluții pentru a contracara amenințările și situațiile problematice. De asemenea, au fost amintite tendințele care se prefigurează pentru anul 2019 în domeniul securității cibernetice, între care amintim: reglementarea pieței de asigurări pentru risc cibernetic; divulgarea coordonată a vulnerabilităților; alegerile europarlamentare; fintech (financial technology); atacuri la scară largă, cu ajutorul dispozitivelor IoT conectate la internet; IA –Machine Learning; amenințări complexe destinate băncilor; atacuri asupra soluțiilor de tip Cloud; identificarea vulnerabilităților premeditate (hardware și software).

„Recent, un mare hotel din București a fost ținta unui atac cibernetic și nu se știe dacă atacatorii au avut inclusiv acces la datele bancare ale clienților.”

Urmare a dezbaterilor avute în primele două părți ale evenimentului, a urmat **festivitatea de premiere pentru promovarea spiritului și valorilor europene 2018**. Cu această ocazie, premiile au fost înmânate de dna **Gabriela Drăgan** (Prof.univ.dr., Director General al IER), dl **Victor Negrescu**, (Lect.univ.dr., Departamentul de Relații Internaționale și Integrare Europeană, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, fost Ministru delegat pentru afaceri europene) și dl **Artiom Radu** (Delegat de Tineret la Uniunea Europeană).

Astfel, au fost acordate 12 premii de excelență pentru licee din București și din țară, organizații non-guvernamentale și tineri români, după cum urmează: Asociația Studenților la Drept a Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași; Colegiul Național „Jean Monnet”, Ploiești, județul Prahova; Colegiul Tehnic „Mircea cel Bătrân”, București; Darius Filip, președinte al Asociației Elevilor din Maramureș; Alin Gabriel Grănescu, fondator Iubesc Studenția; Ionuț-Alin Grigore, președintele Uniunii Studenților din România; Liceul Tehnologic „Cezar Nicolau”, Brănești, județul Ilfov; Liceul Tehnologic de Metrologie „Traian Vuia”, București; Liceul Teoretic „Jean Monnet”, București; Liceul

Teoretic „Ioan Petruș”, Otopeni, județul Ilfov; Vlad Măcelaru, fost delegat de tineret al României la ONU, alături de Ioana Covei; Societatea Studenților Europeeniști, Cluj-Napoca.

„Tinerii pot să fie cei care pot apăra cel mai bine parcursul României în Uniunea Europeană.”

Raport realizat de

Eliza Vaș, Biroul Studii și Analize